

**TEKNOLOGIYA FANI DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING XALQ
HUNARMANDCHILIGI MAHSULOTLARIGA BO‘LGAN
KOMPETENSIYASINI OSHIRISH**

Hayitov Jonibek

Shahrisabz davlat pedagogika institute

“San’atshunoslik” kafedrasi v/b dotsent

Pedagogika fanlari boyicha falsafa doktori (PhD)

Kamolova Feruza Rashidovna

Shahrisabz davlat pedagogika institute

Texnologik ta’lim 2 kurs talabasi Kamolova

E-mail: feruzakarimova448@gmail.com

Anotatsiya. Mazkur maqolada texnologiya fani darslarida o‘quvchilarning xalq hunarmandchiligi mahsulotlariga bo‘lgan kompetensiyasini oshirishning mazmuni, ahamiyati va samarali yo‘llari yoritilgan. Xalq hunarmandchiligi — o‘zbek xalqining boy madaniy merosi va milliy qadriyatlarining ajralmas qismi bo‘lib, uni o‘quvchilarga texnologiya darslari orqali o‘rgatish ularning estetik didini, mehnatsevarlik, mustaqil fikrlash va ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantiradi.

Maqolada o‘quvchilarda amaliy ko‘nikmalarni shakllantirish, milliy mahsulotlarga hurmat bilan qarash, an’anaviy hunarmandchilik turlarini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish masalalari tahlil qilinadi. Shuningdek, texnologiya darslarida loyihaviy yondashuv, interfaol metodlar va amaliy mashg‘ulotlar asosida o‘quvchilarni milliy merosni asrab-avaylashga hamda zamonaviy dizayn elementlarini qo‘llashga yo‘naltirishning pedagogik ahamiyati ko‘rsatib o‘tilgan.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, xalq hunarmandchiligi elementlarini o‘quv jarayoniga integratsiya qilish o‘quvchilarning milliy qadriyatlarga sadoqatini

oshiradi, ularning amaliy faoliyatda ijodkorlik va estetik tafakkurini rivojlantirishda samarali omil bo‘lib xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar. Texnologiya fani, xalq hunarmandchiligi, kompetensiya, milliy qadriyatlar, ijodkorlik, amaliy mashg‘ulot, loyihaviy yondashuv.

Kirish. Bugungi kunda ta‘lim tizimining asosiy maqsadi — o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va amaliy faoliyat yuritish ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat. Shu nuqtai nazardan, texnologiya fani darslari o‘quvchilarda mehnat madaniyati, kasbiy malaka va milliy qadriyatlarga hurmatni tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi. Ayniqsa, xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini o‘rganish orqali o‘quvchilarning madaniy-estetik qarashlari, milliy identifikatsiyasi va ijodkorlik kompetensiyasi keng rivojlanadi.

Xalq hunarmandchiligi o‘zbek xalqining ko‘p asrlik tajribasi, turmush tarzi va ma‘naviy merosini aks ettiruvchi soha bo‘lib, u yoshlarda milliy g‘urur, mehnatsevarlik, badiiy did va ijodkorlikni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu sababli texnologiya fanini o‘qitishda an‘anaviy hunarmandchilik turlarini — kashtachilik, kulolchilik, yog‘och o‘ymakorligi, zargarlik, gilamdo‘zlik, to‘qimachilik va boshqa turlarini o‘quv jarayoniga integratsiya qilish o‘ta muhimdir.

Zamonaviy texnologiyalar va xalq hunarmandchiligi an‘analarini uyg‘unlashtirish orqali o‘quvchilar milliy qadriyatlarni zamonaviy talablarga mos tarzda anglash, estetik tafakkurini rivojlantirish va yangilik yaratish qobiliyatini oshiradilar. Shu bilan birga, o‘quvchilar amaliy mashg‘ulotlar davomida o‘z qo‘li bilan milliy ruhdagi buyumlar yasab, nafaqat texnik, balki badiiy ijodkorlik ko‘nikmalarini ham mustahkamlaydilar.

Texnologiya darslarida xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini o‘rganish o‘quvchilarda kompetensiyaviy yondashuv asosida faol o‘rganish, tajriba asosida bilish va estetik qadriyatlarni idrok etish jarayonini faollashtiradi. Natijada, bu fan

o'quvchilarning mehnat, ijodkorlik va milliy o'zlikni anglash kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Texnologiya fani o'quvchilarni amaliy faoliyatga tayyorlash, ularning mehnatsevarlik, ijodkorlik va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu fan orqali o'quvchilar nafaqat zamonaviy texnik bilimlarni o'zlashtiradilar, balki milliy hunarmandchilik an'analarini o'rganish orqali o'z xalqining madaniy merosini anglab, unga hurmat bilan qarashni o'rganadilar.

O'quvchilarda xalq hunarmandchiligi mahsulotlariga bo'lgan kompetensiyani shakllantirish — bu ularning bilim, ko'nikma, munosabat va qadriyat jihatidan rivojlanishini anglatadi. Bunda o'quvchi nafaqat mahsulotni yasash jarayonini biladi, balki uning estetik, tarixiy va madaniy mazmunini ham anglay oladi. Shu orqali o'quvchi o'z ijodiy faoliyatini milliy an'analar bilan uyg'unlashtirishni o'rganadi.

Texnologiya fanida xalq hunarmandchiligi elementlarini o'qitish quyidagi maqsadlarni amalga oshirishga yordam beradi:

1. O'quvchilarda milliy o'zlikni anglash va madaniy merosga hurmat hissini shakllantirish;
2. Mehnat madaniyatini va kasbiy malakalarni rivojlantirish;
3. Estetik didni oshirish, badiiy ijodkorlikni rivojlantirish;
4. An'anaviy hunarmandchilikni zamonaviy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish;
5. O'quvchilarning ijodiy va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish.

Amaliy tajriba shuni ko'rsatadiki, o'quvchilarga xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini o'rganish jarayonida loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim va

interfaol metodlardan foydalanish yuqori natija beradi. Masalan, o'quvchilarga "Milliy naqsh asosida bezakli buyum tayyorlash" yoki "Kashtachilikning zamonaviy ko'rinishini yaratish" kabi topshiriqlar berilganda, ular nafaqat ijodiy fikrlaydilar, balki milliy bezak unsurlarini zamonaviy dizayn bilan uyg'unlashtirishni o'rganadilar.

Bundan tashqari, dars jarayonida mahalliy ustalar bilan uchrashuvlar, madaniy meros ob'ektlariga ekskursiyalar va hunarmandchilik markazlariga tashriflar o'tkazish o'quvchilarning amaliy tajribasini boyitadi. Bu usul ularni bevosita xalq san'atining jarayonlari bilan tanishtiradi va milliy qadriyatlarni yanada chuqurroq anglash imkonini yaratadi.

Hozirgi zamon texnologiyalari bilan uyg'unlashgan xalq hunarmandchiligi o'quvchilarga yangi ijodiy yo'nalishlar ochadi. Masalan, an'anaviy naqshlarni kompyuter grafikasi dasturlarida chizish, 3D modellashtirish orqali milliy buyumlarning virtual nusxalarini yaratish yoki elektron kataloglar tuzish orqali hunarmandchilikni raqamlashtirish — o'quvchilarni innovatsion fikrlashga undaydi.

Demak, texnologiya fanida xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini o'rganish o'quvchilarning kompetensiyaviy rivojlanishini, estetik va amaliy tafakkurini, hamda milliy qadriyatlarga sadoqatini ta'minlovchi kuchli pedagogik vosita hisoblanadi.

Xulosa. Texnologiya fani darslarida xalq hunarmandchiligi mahsulotlarini o'rganish o'quvchilarning nafaqat amaliy ko'nikmalarini, balki ularning ma'naviy-estetik dunyoqarashini, milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini ham shakllantiradi. Ushbu yo'nalishda olib borilayotgan ta'lim jarayoni o'quvchilarda mehnatsevarlik, sabr-toqat, badiiy did, ijodkorlik va tashabbuskorlik kabi fazilatlarni rivojlantiradi.

Xalq hunarmandchiligi — o‘zbek xalqining tarixiy xotirasi va madaniy merosini ifodalovchi soha bo‘lib, uni texnologiya fani darslarida o‘qitish orqali o‘quvchilarga milliy ruhni singdirish, o‘z xalqining an‘analariga hurmat bilan qarashni o‘rgatish mumkin. Shuningdek, an‘anaviy hunarmandchilik elementlarini zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish o‘quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish, ularni yangi g‘oyalar yaratishga undashda muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘tkazilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, xalq hunarmandchiligi asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning kompetensiyalarini rivojlantiradi, ularni nafaqat mehnatga, balki estetik tafakkur va milliy qadriyatlarga yo‘naltirilgan ijodiy faoliyatga tayyorlaydi.

Takliflar. Texnologiya fanining o‘quv dasturiga xalq hunarmandchiligi yo‘nalishlarini chuqur integratsiya qilish — kashtachilik, kulolchilik, yog‘och o‘ymakorligi, zargarlik, gilamdo‘zlik kabi turlar bo‘yicha amaliy mashg‘ulotlar ko‘paytirish lozim.

Mahalliy ustalar ishtirokida amaliy seminar va ustaxonalar tashkil etish — o‘quvchilarni bevosita xalq hunarmandchiligi jarayonlari bilan tanishtirish ularning qiziqishini oshiradi va amaliy tajribasini boyitadi.

Zamonaviy texnologiyalarni xalq hunarmandchiligi bilan uyg‘unlashtirish — masalan, 3D modellashtirish, grafik dizayn, raqamli naqshlar yaratish orqali an‘anaviy san‘atni zamonaviy shaklda rivojlantirish.

Hunarmandchilik buyumlarining maktab ko‘rgazmalarini tashkil etish — o‘quvchilarning mehnat natijalarini namoyish etish orqali ularni rag‘batlantirish va o‘z ishidan faxrlanish tuyg‘usini shakllantirish.

O‘qituvchilar uchun metodik qo‘llanmalar ishlab chiqish — xalq hunarmandchiligi elementlarini o‘qitish bo‘yicha amaliy tavsiyalar, dars ishlanmalari va loyihaviy topshiriqlarni o‘z ichiga olgan materiallar yaratish zarur.

O‘quvchilarning milliy qadriyatlar asosida ijodkorlik kompetensiyasini baholash tizimini takomillashtirish — bunda nafaqat mahsulot sifati, balki o‘quvchining ijodiy yondashuvi, dizayn fikrlashi va milliy unsurlarni qo‘llash darajasi inobatga olinadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. . Karimova, Z. "Kasbga yo‘naltirish psixologiyasi." – Toshkent, 2021.
2. O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim to‘g‘risidagi qonuni.
3. myprofession.uz – Kasblar portali.
4. UNESCO. “Career Guidance Policy and Practice in the Education System”. 2022.
5. "Kasb tanlashda zamonaviy yondashuvlar", Ma'naviyat va ma'rifat jurnali, 2023.
6. Sh.Sharipov, N.Muslimov “Texnik ijodkorlik va dizayn”. – T.:2011-yil.
7. H.O.Jo‘rayev, Sh.H.Quliyeva, F.S.To‘rabekov, M.N.Karimova “Texnik ijodkorlik va dizayn”. – T.:”Turon zamin ziyo” 2015-yil.
8. G‘.Abduqodirov Kasb ta’limi praktikumi. T.:2012-yil.
9. Xayitov J.X. “Media savodxonlik va axborot madaniyati” o‘quv qo‘llanma I qism. “Publishing high future” nashriyoti Toshkent – 2024-yil.
10. O‘.Eshaliyev, Z.Nurmamatov, J.Xayitov “Informatika va raqamli texnologiyalar”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent – “Dimal” nashriyoti 2024-yil.
11. Karimova, Z. "Kasbga yo‘naltirish psixologiyasi." – Toshkent, 2021.
12. O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim to‘g‘risidagi qonuni.
13. myprofession.uz – Kasblar portali.
14. UNESCO. “Career Guidance Policy and Practice in the Education System”. 2022.
15. "Kasb tanlashda zamonaviy yondashuvlar", Ma'naviyat va ma'rifat jurnali, 2023.

16. Sh.Sharipov, N.Muslimov “Texnik ijodkorlik va dizayn”. – T.:2011-yil.
17. H.O.Jo‘rayev, Sh.H.Quliyeva, F.S.To‘rabekov, M.N.Karimova “Texnik ijodkorlik va dizayn”. – T.:”Turon zamin ziyo” 2015-yil.
18. G‘.Abduqodirov Kasb ta’limi praktikumi. T.:2012-yil.
19. Xayitov J.X. “Media savodxonlik va axborot madaniyati” o‘quv qo‘llanma I qism. “Publishing high future” nashriyoti Toshkent – 2024-yil.
20. O‘.Eshaliyev, Z.Nurmamatov, J.Xayitov “Informatika va raqamli texnologiyalar”. O‘quv qo‘llanma. Toshkent – “Dimal” nashriyoti 2024-yil.
21. Xayitov Jonibek Xolboboyevich “Bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish”. Monografiya. T.: TerDU. 2024-yil.
22. Xoshimova, D. Norova, and D. Norova. "Trigonometriyani vujudg kelishi, rivojlanishi va trigonometrik ifodalarni hisoblash." XALQ TA'LIMI" ilmiy–metodik jurnali (2024).
23. Xoliqulovna, Normurodova Sadoqat, and Norova Dilobar Baxromovna. "APP GYVER PLATFORMA IMKONIYATLARINI O'RGANISH." Modern education and development 17 (2025): 152-159.
24. Bahriddinovich, Jabborov Maqsud, Xakimova Gulchexra Sayrixonovna, Norova Dilobar Baxromovna. “NOGIRONIB BOLALARNI INKLYUZIV TA'LIMDA O'QITISH VA TARBIYA BERISH MAMULLARI”. Global ilmiy sharh 2.1 (2025): 306-310
25. Qodirov, Farrux, Dilobar Norova, Akbar Qodirov. “DASTUR TA'MINOTI: ASOSIY TUSHUNCHALAR”. Jurnal akademicheskix issledovaniy novogo Uzbekistana 2.5, 2-qism (2025): 154-157.
26. Muzaffarovna, Jalolova Pokiza, Turayev Ziyavutdin O‘ktamxonovich, and Norova Dilobar Baxromovna. "TALIS TOPSHIRIQLAR DORASIDA TUZILGAN TOPSHIRIQLARDAN NAMUNALAR." Pedagog 82.1 (2025): 193-197.

27. Farxodovna, Polvanxonova Zebiniso, and Norova Dilobar Baxromovna. "MARKAZIY PARALLEL PROYEKSIYALASH VA ULARNING XOSSALARI." Global Science Review 2.1 (2025): 319-323.

28. Normurodovna, Xolmurodava Asila, and Norova Dilobar Baxromovna. "GEOMETRIYA ASOSLARINING TARIXIY SHARXI. GEOMETRIYA ASOSLARI Zaxiriddinova Shaxlo Zahiriddin qizi Shahrizabz davlat pedagogika instituti "Matematika va ta'limda axborot texnologiyalari" kafedrasida o'qituvchisi, ilmiy rahbar e-mail: zahiriddinovashahlo@gmail." Global Science Review 2.1 (2025): 324-328

29. Baxromovna, Norova Dilobar. "SIRKULVA CHIZG'ICH YORDAMIDA YASASH AKSIOMALARI. SIRKUL VA CHIZG'ICH YORDAMIDA YASASHGA DOIR ENG SODDA MASALALAR VA ULAR YORDAMIDA YASASHGA DOIR ELEMENTLAR." Global Science Review 2.1 (2025): 311-318.

30. Baxromovna, Norova Dilobar. "CHIZMA GEOMETRIYASI. MARKAZIY VA PARALLEL PROYEKSIYALAR VA ULARNING XOSSALARI." IMRAS 8.3 (2025): 91-95

31. Baxromovna, Norova Dilobar. "YEVKLIDNING "NEGIZLAR ASARI". NOEVKLIDIY GEOMETRIYANING VUJUDGA KELISHI. NI LOBACHEVSKIY VA LOBACHEVSKIY AKSIOMASIDAN KELIB CHIQUADIGAN HULOSA." AMERICAN JOURNAL OF APPEL MEDICAL SCIENCE 3.2 (2025): 181-185.

32. Qodirov, Farrux, Sherquzi Rahmatov, Dilobar Norova. «IOT (INTERNET NARSALAR) TARMOQLARI VA ULARNING AVZULIYLARI». Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies 2.5-3 (2025): 58-61.

33. Qodirov, Farrux, and Dilobar Norova. "AXBOROTLASHGAN JAMIYATNING O 'ZIGA XOS JIHATLARI, AXBOROTLASHGAN

JAMIYATDA INSONNING TUTGAN O‘RNI." Журнал академических исследований нового Узбекистана 1.15 (2024): 16-19.

34. Turayev Ziyavutdin O‘ktamxonovich, Norova Dilobar.Baxromovna. "OCHIQ DARSNI O‘TKAZISH TAFSILOTLARI VA MATEMATIKA FANIDA OCHIQ DARS O‘TISH METODLARI." International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers. 13. 2. (2025): 428-432.

35. Sardor Ziyadullaev, Dilobar Norova. "THE COMPLEX NUMBERS AND OPERATIONS ON THEM." TRANSFORMING EDUCATION THROUGH SCIENTIFIC DISCOVERY. 1.1 (2025): 113-116.